

Vesela Shushlina

(Bulgaria, Sofia University *St. Kliment Ohridski*)

Like Two Peas in a Pod (On the Place of Comparative Idioms in Teaching Bulgarian as a Foreign Language)

Abstract: The paper presents an analysis of the place of comparative idioms in teaching Bulgarian as a foreign language. Their specificity is considered a prerequisite for their appropriate use by foreigners studying Bulgarian at a beginner's level of proficiency. The paper proposes a classification of Bulgarian comparative idioms based on the availability of equivalents and/or comparable idiomatic structures in Russian and English, often used as intermediary languages when teaching Bulgarian as a foreign language.

The introduction of comparative idioms at the initial stages of Bulgarian language learning is seen as a first step towards the acquisition of vividness and expressiveness and an ability to use appropriately other idiomatic expressions at the next stages of language learning.

Keywords: Bulgarian as a foreign language, foreign language teaching, idiomatic expressions, comparative idioms, idiomatic equivalents, idiomatic analogies

Весела Шушлина

(България, Софийски университет „Св. Климент Охридски“)

Като две капки вода (за мястото на устойчивите сравнения в обучението по български език като чужд)

Цел на всяко езиково обучение е повишаването на комуникативните способности на изучаващите конкретния език. Възможностите за усъвършенстване на комуникативната компетентност привличат все повече вниманието на изследователите през последния половин век, тъй като под въздействието на динамично развиващите се икономически, социални, технически, политически и културни взаимовръзки и отношения между отделните страни, организации и хора се задълбочава необходимостта от адекватно развитие на уменията за общуване на родния и на чужди езици.

За да се превърнат езиковите познания в част от чуждата култура, а изучаващият чужд език да е в състояние да обменя или споделя определени социокултурни знания и правила, е необходимо да се усъвършенства комуникативната компетентност (Хаджиева, Манова/Hadzhieva, Manova 2019). Ето защо на различни етапи от обучението по чужд език е наложително да се акцентира върху развитието не само на лингвистичната, но и на социолингвистичната и социокултурната компетентност, тъй като изучаващите чужд език трябва да се справят с предизвикателството не само да преодоляват езиковите бариери, но и адекватно да отчитат културните различия в новата неродна социална среда. В този смисъл усвояването на фразеологичния фонд е важен елемент от изучаването на даден език, тъй като във фразеологията

е отразена езиковата концептуализация като особена вербализация на система от идеи, образи и асоциации. Тя е свързана с когнитивни механизми, които ни по-

магат да разберем както природата на човешкото мислене изобщо, така и трансформациите на смисъла в речевата дейност на всеки езиков колектив (Петрова/Petrova 2008: 370).

Обект на проучване в настоящото изследване е една значителна част от фразеологията на всеки език – устойчивите сравнения (УС). Те обикновено се поставят във фразеологичната периферия, но поради своята специфика заемат важно място в процеса на обучение по български език като чужд.

Въпросът за характера на УС като езиково явление, за мястото им във фразеологичния фонд е дискуссионен. Тук се приема изразеното от Кювлиева-Мишайкова становище, че УС са вид фразеологични единици, чиято специфика се проявява както във формата, така и в значението им, резултат от взаимодействието на сравнявана и сравняваща част. Фразеологичният им характер се потвърждава от следните характеристики: разделнооформеност, устойчивост (понякога относителна) на лексикалния състав, възпроизводимост в речевата практика като готови единици, образност, свързана с частичното преосмисляне на компонентите, и общоприета в народното съзнание символика (Кювлиева-Мишайкова/Кyuвлиева-Mishaykova 1986: 16).

УС са особено подходящи за изучаване в началните степени на обучението по български език като чужд поради няколко причини:

- сравнението е едно от основните логически средства за опознаване на заобикалящата ни действителност. То дава възможност да се опише даден обект или специфични негови черти чрез нещо познато по образен, асоциативен път;
- УС имат ясна структура – основание за сравнението (изразено най-често чрез прилагателно име или глаголна форма) + *като* (формален носител на компаративното отношение) + образ на сравнението;
- водещите компоненти в рамките на УС най-често са от най-употребяваната лексика на изучаемия език: прилагателни имена, глаголи за движение, наречия;
- един от компонентите им (обикновено първият) запазва номинативното си значение в процеса на преосмисляне на словосъчетанието;
- дори буквалният превод на съставните части на УС, често допускана грешка от начинаещите при разпознаването на фразеологични единици в текст, би довел до осмислянето на тяхното значение, тъй като при възпроизвеждането на УС става само частично семантично преосмисляне.

При подбора на УС следва да се отчете степента на владееене на български език на обучаваните, както и различните подходи към осмислянето на фразеологичните значения и адекватната им употреба в конкретни ситуации. Както отбелязва Енгелс-Критидис, „разбирането, осмислянето и употребата представляват различни степени на интерпретацията“, на „превода“ на фразеологичната единица, на преноса към конкретна ситуация (Енгелс-Критидис/Engels-Kritidis 2012: 69). Един от изводите, които се налагат при работата с чужденци е, че в началните етапи на изучаването на езика е удачно да се започне с УС с първи компонент име (най-често прилагателно), а след това да се въведат УС, чието основание за сравнението е изразено с глаголна форма.

Постепенното навлизане в света на иносказателността започва от по-простите (...) фразеологизми-сравнения, съдържащи в себе си *като*, преминава поетапно през съотнасяне на качества към обект (*червен като рак*); след това – сравнение на човешки действия с движения в природата (*треперя като лист*), за да се стигне до съпоставяне на два еднакви обекта (*като две капки вода*) (Енгелс-Критидис/Engels-Kritidis 2013: 30).

Прилагателните имена, използвани в първата част на УС, се отнасят към лексиката, която се въвежда в началните етапи от обучението по чужд език – те означават цвят, форма, личностни характеристики. Запазвайки своето конкретно значение, прилагателните започват да означават в по-висока степен признака на обекта чрез съпоставката с конкретния образ от сравнението:

бял като сняг – много бял,
черен като катран – много черен,
висок като върлина – много висок,
красив като бог – много красив и т.н.

УС с първи компонент глаголна форма са с по-висока степен на абстракция, тъй като изискват съпоставка на отделни действия. Сложността произтича оттам, че във втората част на конструкцията действието се изразява индиректно, въз основа на създадения образ:

стои като войник → войникът *стои мирно*, изпълнявайки заповеди → *стои мирно, неподвижно, с израз на голяма почит*.

Във всички случаи разглеждането на компаративните конструкции изисква поставянето им в определен контекст, тъй като първият компонент предизвиква различни асоциации с образа на сравнението, свързвайки се с различни характерни черти на избрания за сравнение обект (вж. Кювлиева-Мишайкова/Kyuvlieva-Mishaykova 1986: 40):

беден като мишка, крия се като мишка, мокър като мишка.

От друга страна, трябва да се има предвид и фактът, че освен че съществуват сходни модели на осмисляне на действителността и на репрезентиране на базови концепти, в различните култури присъстват и уникални реалии, свързани с начина на живот, хранителните навици, традиционните представи за свят (вж. Легурска 2003), тоест трябва да се отчете и вероятността образът на сравнението да актуализира различни значения във формално еднакви структури или да е с различна конотация в родния и в чуждия език. Пример за това е българското устойчиво сравнение *чисто като в аптека* „много чисто“. Руският му аналог *как в аптеке* се употребява със следните значения: 1. С абсолютна точност, безгрешно: – *До чего верна!... Как в аптеке* (А. Серафимович, „Мышиное царство“); 2. Всичко е наред: – *Что во взводе – в порядке? – Как в аптеке, – ответил Меженин* (Ю. Бондарев, „Берег“).

„Преводът“ на значенията на компаративните конструкции в процеса на обучението по български език като чужд поставя два важни въпроса – за удачния избор на УС, който се определя от лексикалното значение на сравняващата част и степента на мотивираност на фразеологичното значение, и за търсенето на фразеологичен еквивалент или аналог в родния език на обучавания или в езика посредник (най-често английски или руски).

От особена важност при подбора на подходящи устойчиви сравнителни конструкции за началните нива на обучение по български език е да се селектират УС, при които съпоставката е правдоподобна. Когато образът на сравнението не е компаративно мотивиран, тоест връзката между основата и образа на сравнението е алогична (*мълча като пън, излагам се като кифладжия, хия се като варена пача*), възприятието на фразеологичното значение се затруднява, тъй като такива сравнителни конструкции пораждат различни асоциации или остават напълно неразгадаеми за чуждото съзнание.

Еднозначното осмисляне на образната изразителност на УС предполага търсенето на функционално съотносим израз в родния език, при отчитане на различната степен на еквивалентност, тъй като се интерпретират образи, „вкоренени в съзнанието на всеки член от дадена национална общност, почти равностойни на самите качества, които олицетворяват“ (Влахов, Флорин/Vlahov, Florin 1990: 189).

Тук ще бъде направен опит да се систематизират най-често срещаните устойчиви компаративни конструкции в българския език с оглед на техните еквиваленти и/или аналози в английски и руски език – често използвани като езици посредници в началните степени на обучение по български език. Отчетен е и фактът, че част от българските УС имат еквиваленти в руски език, което се обяснява с близкородствената връзка между двата езика, и аналози в английски, както и че в някой от езиците посредници е възможно да няма аналогични или еквивалентни УС, което изисква превод със свободно словосъчетание. Материалът е ексцерпиран основно от „Речник на устойчивите сравнения в българския език“, приложен към изследването на Кювлиева-Мишайкова/Кyuвlieva-Mishaykova (1986), от Фразеологичния речник на Ларионова/Larionova (2014), от сайтовете <https://idioms.thefreedictionary.com>, <https://www.phrases.org.uk>, и от Cambridge dictionary, достъпен онлайн на <https://dictionary.cambridge.org>. Обработени са над 200 български, руски и английски компаративни конструкции, като тук ще бъде представена само част от тях поради ограничения обем на изследването.

При систематизацията им се има предвид следното: като еквиваленти са разглеждани такива УС, които се характеризират с еднакво денотативно и конотативно значение, напълно или приблизително еднакъв лексикален състав, с липсата на национален колорит, тоест в – съпоставяните единици е налице пълна еквивалентност на УС по всички важни езикови показатели. При аналогичните сравнителни конструкции е налице модифициране на формата на УС. Възможна е проявата на съществени междуезикови различия, свързани с пълната замяна на образа, залегнал в основата на сравнението, която свидетелства за различни интерпретации на определени факти от действителността от представители на различни езикови общности (вж. Влахов, Флорин /Vlahov, Florin 1990: 176-180).

I. Е к в и в а л е н т н и устойчиви сравнения (УС)

1. Еквивалентни УС с първи компонент именна част или наречие

- ~ беден като църковна мишка – бедных как церковная крыса (мышь), как церковная мышь
- ~ бледен като платно – бледный как полотно
- ~ бледен като смърт – бледен (бледный) как смерть
- ~ бърз като светкавица/стрела – as fast as greased lightening, as quick as a flash
- ~ бял като лист – белое как бумага лицо – as white as a sheet
- ~ бял като сняг – белый как снег – as white as snow
- ~ гладен като вълк – голодный как волк
- ~ инат като магаре – be as stubborn as a mule
- ~ мил ми е като ланския сняг – нужен, интересуется как прошлогодний снег
- ~ надут като петел – as proud as a peacock
- ~ непоклатим като скала – as steady as a rock
- ~ свободен като птица – as free as a bird
- ~ смел като лъв – храбрый как лев – as brave as a lion
- ~ сляп ката прилеп – as blind as a bat
- ~ студен като камък – as cold as any stone
- ~ студен като лед – холодный как лед – as cold as ice
- ~ точен като часовник – as regular as clockwork
- ~ черен като въглен – as black as coal
- ~ черен като катран – as black as pitch

- ~ черен като гарван – black as a crow
- ~ чист като кристал – чистый как кристалл – as clear as crystal
- ~ чист като помия – a clear as mug
- ~ ясно като бял ден – ясно как божий день – as clear as day/as plain as day

2. Еквивалентни УС с първи компонент глаголна форма

- ~ гледам/изглеждам като паднал от небето – как (бүдто, слүвно, тóчно, рóвно) с нёба свалился (-лась, -лось, -лись)
- ~ гледам/изглеждам като паднал от луната – как (бүдто, слүвно, тóчно, рóвно) с луны свалился (-лась, -лось, -лись)
- ~ живея като птичка божия/като волна птица – жить как птица небёсная (бóжия)
- ~ зная/познавам като петте си пръста/познавам като пръстите на ръката си – знать, изучить как [свой] пять пáльцев
- ~ излива се, вали като из ведро – лить (полить), хлынуть как из ведра
- ~ мятам се като риба на сухо – биться как рыба об лёд – be like a fish out of water
- ~ мълча като гроб – as silent as the grave
- ~ обичам като кучето тояга – как собака пáлку лю́бит кто кого, что
- ~ падам/удрям като гръм от ясно небе – как (бүдто, слүвно, тóчно) гром среди ясного нёба
- ~ пазя като зеницата на окоето си – беречь как зеницу óка/дорожить как зеницей óка/хранить как зеницу óка
- ~ пресичам/пресека като с нож – как (бүдто, слүвно, тóчно) [ножом] отрезало что
- ~ треперя като лист – дрожать как осино́вый лист – tremble/shake like an aspen leaf
- ~ чувствам се като риба във вода – быть, чувствовать себя (почувствовать) как рыба в воде

3. Еквивалентни едночленни УС (без първи компонент)

- ~ като гръм от ясно небе – как (бүдто, слүвно, тóчно) гром среди ясного нёба
- ~ като игла в купа сено – как (бүдто, слүвно, тóчно) игóлка в стóге сéна
- ~ като от рог на изобилието – как (бүдто, слүвно, тóчно) из ро́га изобíлия
- ~ като пиле с отрязана глава – like a chicken with its head cut off
- ~ като пропаднал вдън земя – как (бүдто, слүвно, тóчно) сквозь зéмлю прова-лился (-лась, -лось, -лись); проваливаться (провалиться) сквозь зéмлю

II. А н а л о г и ч н и устойчиви сравнения (УС)

1. Аналогични УС с първи компонент именна част или наречие

- ~ бледен като платно – бледный как стена – as pale/white as a ghost
- ~ гол като пушка / пицов / прът / тояга – гол как сокол – as naked as a jaybird
- ~ здрав като камък – be (as) fit as a fiddle
- ~ лесно като детска игра – as easy as (apple) pie; as easy as taking candy from a baby
- ~ плосък като дъска – as flat as a pancake
- ~ прав като свещ/пръчка – as straight as an arrow
- ~ прост(о) като фасул – like shelling peas

- ~ свеж като репичка – be (as) fresh as cucumber; be as fresh as a daisy
- ~ стар като света – as old as the hills
- ~ сух като пустиня – as dry as a bone
- ~ тъп като гъска; тъп като галош – as thick as two short planks
- ~ червен като божур/рак – as red as a beetroot
- ~ ясно като бял ден – as plain as the nose on (one's) face

2. Аналогични УС с първи компонент глаголна форма

- ~ вали като из ведро/ръкав – rain cats and dogs
- ~ върви ми като по вода, върви ми (като) по ноти, върви като по часовник – разбъривать (разбърать) как по нотам
- ~ гледам (някого) като коте на суджук – смотреть (на кого) как кот на сметану
- ~ гледам като отровен от гъби – смотрит, устáвился как (бúдто, слóвно, тóчно) барáн на нóвые ворóта
- ~ гледам като ударен с мокра кърпа (по главата) – бить как óбухом по головé кого/ударя́ть как óбухом по головé
- ~ живея като на тръни – жить как на вулкáне
- ~ изчезвам като дим/мъгла – как (бúдто, слóвно, тóчно) в вóду кáнул (-ла, -ло, -ли)
- ~ мълча като риба; мълча сякаш имам сливи в устата – как (бúдто, слóвно, тóчно) воды́ в рот набрáл.
- ~ пиша като с крака си – писáть (написáть) как (бúдто, слóвно, тóчно) кúрица лáпой
- ~ пиян като свиня – как стелька пьян – as drunk as a lord
- ~ плувам като пирон на дъното – плавать как топор – swim like a brick/like a tailor's goose
- ~ прилича ми като на магаре седло, отива ми като на прасе звънче – идёт, пристáло как корóве седлó
- ~ приличат си като две капки вода – as like as (two) peas (in a pod)
- ~ работлив като мравка – as busy as a bee
- ~ разбирам колкото свиня от тиква; разбирам колкото магаре от военна музика; разбирам колкото муле от кантар – разбира́ется как свинья́ в апельсинах
- ~ седя като на тръни – сидéть (как) на пороховóй бóчке
- ~ стоя като замръзнал/гръмнат – как (бúдто, слóвно, тóчно) вкóпанный стоя́ть, останóвятся

3. Аналогични еднoчлeнни УС (бeз първи компонент)

- ~ като гръм от ясно небе – как снег на голову
- ~ като пиле в кълчища – как кур во щи попадáть

При усвояване на образната изразителност на устойчивите компаративни конструкции е необходимо разглеждането им в определен контекст, който да осигури прагматичните аспекти на значението на съответните единици. Така например УС *треперя като лист* може да бъде използвано със значение *треперя от страх* и *треперя от студ*, УС *като паднал от небето* може да реализира значението *внезапно, неочаквано* или да се употреби за човек, който не разбира нещо, ясно за всички останали:

- ~ (гледам) като паднал от небето

1. Неочаквано, необяснимо

Дълго време търсехме книгата. Един ден тя просто се появи на масата – *като че падна от небето.*

2. Гледам много учудено, без да разбирам

Колегите ѝ оживено коментират филма, а тя седи отстрани и *гледа като паднала от небето.*

~ мек като памук

1. Много мек

Шалът, който получи за Коледа, беше яркочервен и *мек като памук.*

2. За много отстъпчив, мек, кротък човек

Антон днес е много променен – внимателно слуша колегите си, не спори, *мек като памук...*

Отсъствието на еквивалентно УС в родния език представлява определена трудност за чужденците, което не означава непременно, че българското УС е етноспецифично. Този факт се обяснява с несъвпадане на моделите на номинация. Една от обичайните практики в подобни случаи е преводът със свободно словосъчетание, като едновременно се посочва и минимален контекст. Особено успешно е представянето и допълването на фразеологичните значения чрез други УС според определени семантични полета, например човешки качества, животни и птици, природни обекти и явления, религиозни представи (вж. Хаджиева и кол./Hadzhieva et al. 2013: 73, Шушлина/Shushlina 2019).

Специално внимание трябва да се обърне на УС, които са изградени върху противоречие, контраст в рамките на езиковата форма, в резултат на което сравнението става изразител на подчертано иронично отношение:

прав като кука „крив“;

тънък като каца „много дебел“;

прилича ми като на прасе звънче „не ми отива“;

бистър като боза „неясен, неточен“;

прав като въже в торба „крив“;

разбирам колкото магаре от кантар „нищо не разбирам“.

Д. Константинова определя такива фразеологични съчетания като фразеологизми, построени върху ирония. Те се характеризират с контраст между форма и съдържание. За тяхното изграждане често се използват антитези и оксиморони:

сит като просяк „гладен“;

топло ми е като лед в стомна „студено ми е“ и др.

При тези фразеологизми настъпва пълно преосмисляне – техните първи компоненти придобиват противоположно, антонимно значение (Константинова/Konstantinova 2011: 47, 60). Такава семантична трансформация определено затруднява изучаващите български език като чужд в началните нива на обучението им. Поради тази причина дейностите, които следва да съпътстват въвеждането на подобни конструкции в обучителния процес, трябва да са свързани със създаване на диалози и комуникативни ситуации, наподобяващи автентична разговорна реч (приятелски разговор, разказване на шега). Друг възможен подход е успоредното им разглеждане с УС, които пряко характеризират определено качество или състояние:

чист като помия – мръсен като прасе/свиня;

хубав като прасе в помия – грозен като плашило; грозен като Юда;

тънък като каца – дебел като бъчва/буре/прасе;

обичам като кучето тояга – мразя като чумата;

прав като кука – прав като свещ.

Усвояването на устойчивите сравнителни конструкции в началните нива на обучението по български език като чужд осигурява добра основа за интерпретирането на иносказателността на други фразеологични единици в следващите етапи от изучаването на езика. УС са динамична система и бъдещите изследванията, свързани с тях, следва да бъдат насочени към неологизмите сред устойчивите компаративни конструкции, още повече, че те често се използват в разговорната и медийната реч, а усъвършенстването на уменията за говорене е основна задача на всеки чуждоезиков курс. Не на последно място УС се явяват ценен източник не само на езикова, но и на културна информация, чието усвояване превръща чужденците, изучаващи български език, в успешни комуникатори в новата за тях социална среда.

ЛИТЕРАТУРА

- Влахов, Флорин 1990: *Влахов, С., С. Флорин*. Непреводимото в превода. София: Наука и изкуство (Vlahov, Florin 1990: *Vlahov, S., S. Florin*. *Neprevodimoto v prevoda*. Sofia: Nauka i izkustvo).
- Енгелс-Критидис 2012: *Енгелс-Критидис, Р.* Детето в иносказателния свят на пословиците и поговорките. София: УИ „Св. Климент Охридски“ (Engels-Kritidis 2012: *Engels-Kritidis, R.* *Deteto v inoskazatelniya svyat na poslovitsite i pogovorkite*. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“).
- Енгелс-Критидис 2013: *Енгелс-Критидис, Р.* Интеркултурна образователна програма за подготвителна група на българските училища в Гърция. София: Контекст (Engels-Kritidis 2013: *Engels-Kritidis, R.* *Interkulturna obrazovatelna programa za podgotvitelna grupa na balgarskite uchilishta v Gartsia*. Sofia: Kontekst).
- Константинова 2011: *Константинова, Д.* Иронията като начин за възприемане на света (върху материал от българската и словашката фразеология). Велико Търново: Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“ (Konstantinova 2011: *Konstantinova, D.* *Ironiata kao nachin za vazpriemane na sveta (varhu material ot balgarskata i slovashkata frazeologia)*. Veliko Tarnovo: Universitetsko izdatelstvo „Sv. sv. Kiril i Metodiy“).
- Кювлиева-Мишайкова 1986: *Кювлиева-Мишайкова, В.* Устойчивите сравнения в българския език. София: БАН (Kyuвлиeva-Mishaykova 1986: *Kyuвлиeva-Mishaykova, V.* *Ustoychivite sravneniya v balgarskiya ezik*. Sofia: BAN).
- Ларионова 2014: *Ларионова, Ю.* Фразеологическият словарь современного русского языка. Москва: Аделант (Larionova 2014: *Larionova, Yu.* *Frazeologicheskiy slovar' sovremennogo russkogo yazyka*. Moskva: Adelant).
- Легурска 2003: *Легурска, П.* Фрагменти от езиковата картина през призмата на вторичното назоваване (основи на научноизследователски проект). В: Чуждоезиково обучение, 2003, кн. 5, 5-22 (Legurska 2003: *Legurska, P.* *Fragmenti ot ezikova-ta kartina prez prizmata na vtorichnoto nazovavane (osnovi na nauchnoizsledovateliski projekt)*. In: *Chuzhdoezikovo obuchenie*, kn. 5, 5-22); <http://belb.info/projects/proekt/pm/UVOD1.pdf> (04 ноември 2022).
- Петрова 2008: *Петрова, А.* Балканската фразеология – елемент от оста на времето и фрагмент от жив езиков процес. В: Международна научна конференция „Балканите – език, история, култура“, 370-378. Велико Търново: Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“ (Petrova 2008: *Petrova, A.* *Balkanskata*

- frazeologia – element ot osta na vremeto i fragment ot zhiv ezikov protses. In: Mezhdunarodna nauchna konferentsia „Balkanite – ezik, istoria, kultura“, 370-378. Veliko Tarnovo: Universitetsko izdatelstvo „Sv. sv. Kiril i Metodiy“).
- Хаджиева, Асенова, Велкова, Шушлина 2013: *Хаджиева, Е., А. Асенова, Й. Велкова, В. Шушлина*. Препъни-камъчета в чуждоезиковото обучение. София: Гутенберг (Hadzhieva, Asenova, Velkova, Shushlina 2013: *Hadzhieva, E., A. Asenova, Y. Velkova, V. Shushlina*. Prepani-kamacheta v chuzhdoezikovoto obuchenie. Sofia: Gutenberg).
- Хаджиева, Манова 2019: *Хаджиева, Е., Р. Манова*. „Влизам в час“ или за новите фразеологизми в съвременната речева практика на чужденци. <https://naum.slav.uni-sofia.bg/lilijournal/2017/14/1/e-hadzhieva-rmanova-2> (04 ноември 2022) (Hadzhieva, Manova 2019: *Hadzhieva, E., R. Manova*. „Vlizam v chas“ ili za novite frazeologizmi v savremennata recheva praktika na chuzhdentsi. <https://naum.slav.uni-sofia.bg/lilijournal/2017/14/1/e-hadzhieva-rmanova-2> (04 ноември 2022).
- Шушлина 2019: *Шушлина, В.* За изучаването на фразеологичните значения в началния етап на обучението по български език като чужд. В: Рада и приятели. Сборник в чест на 65-годишнината на проф. д-р Радка Василева Влахова-Руйкова, 334-341. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“ (Shushlina 2019: *Shushlina, V.* Za izuchavaneto na frazeologichnite znacheniya v nachalniya etap na obuchenieto po balgarski ezik kato chuzhd. In: Rada i priyateli. Sbornik v chest na 65-godishninata na prof. d-r Radka Vasileva Vlahova-Ruykova, 334-341. Sofia: Universitetsko izdatelstvo „Sv. Kliment Ohridski“).
- <https://idioms.thefreedictionary.com> (04 ноември 2022).
<https://www.phrases.org.uk> (04 ноември 2022).
<https://dictionary.cambridge.org> (04 ноември 2022)